

økonomisk, administrativt og ledelsesmæssigt netværk - en koncern - der styret udefra bl.a. har til formål at føre penge ud af skoledriften, og dermed fra eleverne, til aktiviteter, der ligger uden for lovgivningen om frie kostskoler og om frie grundskoler.

Først nu efter en umådeligt omfattende og krævende juridisk undersøgelse og revisionsmæssig gennemgang af regnskabsbilag, tilskudsmateriale, kontrakter, bestyrelsesprotokoller osv. på alle skoler har myndighederne kunnet samle et dækkende billede af de ulovlige og kritisable forhold på skolerne, der i øvrigt synes at være tiltagende i styrke og omfang.

Alle disse forhold tilsammen gør, at skolerne afgørende har svigtet den tillid, der er en forudsætning for at være en fri og uafhængig skole, der forvalter de modtagne store offentlige tilskud til størst mulig gavn for eleverne.

I forbindelse med de igangværende undersøgelser og forhandlinger må det konstateres, at Undervisningsministeriet ikke mener, at skolernes erklæringer om at ville følge lovgivningen er reel, idet skolernes afhængighed af bagvedliggende organer, fonde m.v. efter Undervisningsministeriets vurdering kun ændres på papiret, men ikke sikres reelt brudt.

Et konstaterbart forhold er således, at næsten al kapital, som er en forudsætning for skoledriften, og som i vid udstrækning må stamme fra denne, er blevet koncentreret i de erhvervsdrivende fonde inden for koncernstrukturen - specielt i Fælleseje, der ejer de bygninger, som skolerne anvender. Kun en opløsning af disse fonde med overførsel af bygninger og hermed forbunden tilbageførsel af egenkapital til de enkelte skoler ville kunne sikre skolerne reel økonomisk uafhængighed af de bagvedliggende erhvervs- og kapitalinteresser. En sådan tilbageførsel ville samtidig modsvare den anvendelse af offentlige midler til erhvervmæssig kapitaldannelse, som Fælleseje og øvrige erhvervsdrivende Tvind-fonde er udtryk for.

Da de erhvervmæssige fonde er lovgivningen om frie skoler uvedkommende, er der efter Undervisningsministeriets vurdering behov for en lovgivningsmæssig indgriben over for de skoler under Tvind-samvirket, der modtager statslige tilskud.

Der må her blive tale om direkte indgriben over for disse skoler, idet en yderligere opstramning af de i Folketinget den 13. marts 1996 fremsatte lovforslag, L 218 og L 219, efter ministeriets vurdering stort set kun vil ramme skoler, hvis forhold ikke er kritisable.

Undervisningsministeren har ifølge de gældende love for henholdsvis folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejds-skoler samt for friskoler og private grundskoler hjemmel til admini-

strativt at træffe afgørelse, der betyder stop for fremtidig tilskudsudbetaling.

Dels kan ministeren for højskoler m.v. bl.a. tilbagekalde godkendelsen, såfremt skolen ikke opfylder kravet om at være en selvejende institution, og i øvrigt hvis undervisning og øvrige forhold findes åbenbart i strid med sædvanlig praksis for den pågældende skoleform. Endvidere kan ministeren ifølge samme lov lade tilskud bortfalde, hvis skolen ikke følger eller opfylder bestemmelserne i loven eller regler fastsat af ministeren eller finansministeren.

Dels findes den sidstnævnte hjemmel om tilskudsbortfald også i loven om de frie grundskoler. Det er en tilskudsbetingelse i denne lov, at skolerne er selvejende institutioner.

En afgørelse om lukning af et så stort antal skoler er imidlertid så usædvanlig i det danske skolesystem og derfor af så principiel rækkevidde, at det findes nødvendigt at sikre en stillingtagen hertil fra Folketingets side. Hertil kommer, at en administrativ løsning mere sandsynligt end en lovgivningsmæssig løsning vil resultere i et stort antal retssager, der i en årrække vil betyde store og mangeartede omkostninger for samfundet. Også af denne grund bør beslutningen træffes af Folketinget.

Det foreslås derfor, at der efter den 31. december 1996 ikke ydes tilskud til skoler, der har været tilknyttet Skolesamvirket Tvind. Indtil denne dato har skolerne et retskrav på udbetaling af tilskud.

Med henblik på fremover at sikre, at de frie skoler lever op til lovens intentioner, præciseres kravene til, hvorledes en selvejende uddannelsesinstitution skal opføre sig. Findes dette krav ikke opfyldt med rimelig sikkerhed, kan undervisningsministeren træffe beslutning om tilbagekaldelse af godkendelsen (eller af fremtidige tilskud på de frie grundskolers område). Endvidere kan ministeren undlade at godkende sådanne nye skoler eller at give dem tilskud.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Undervisningsministeriet ydede i 1995 følgende tilskud til Tvindskoler:

6 Frie Grundskoler	17,6 mio. kr.
13 Efterskoler	56,8 -
6 Husholdnings- og håndarbejds-skoler	11,1 -
6 Højskoler	17,5 -

I alt 31 skoler 103,0 mio. kr.

Lovforslaget er ikke begrundet i sparehensyn, men indebærer umiddelbart besparelser i statslige tilskud (driftstilskud, bygningstilskud og statslig elevstøtte